

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Pierii Valeriani Bellunensis Hieroglyphica, Sive De Sacris Ægyptiorum Aliarumque Gentium Literis, Commentariorum Libri LVIII

Valeriano, Pierio

[Lipsiae] ; Francofurti Ad Moenum, 1678

Triplex libertas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14259

expeditis pedibus gradientia, quorum secundum & quartum fasces & securès alligatas gestarent, A cum inscriptione, BRURUS. Unde apud Virgilium legas,

En. lib. 6.

— *Animamque superbam*

Ultoris Bruti fascesq, videre receptos.

Ab altera parte scemineum caput est, cum inscriptione, LIBERTAS. Sed hoc nimirum in historia memoriam, quod ex actis Regibus, partaque libertate, Consularis magistratus annuus auctore præcipue Bruto sit constitutus.

LIBERATORES PATRIÆ. CAP. IV.

Dion. l. 47.

Quod vero in alterius Bruti numismatis cernere est pugiones duos adjecto pileo, Dion ex hoc Brutum & Cassium patriæ liberatores indicari dicit. Nam pugio eadem patratam omnino significat, pileus vero libertatem. In numo quodam argenteo venerandæ antiquitatis observavi sceminea capita ab utroque latere singula, simplici quodam modo capillos collecta, in quo nihil aliud scriptum quam LIBERTAS. In numo Ser. Galbæ simulacrum est cum jaculo & pileo, cuius inscriptio est, LIBERTAS PUBLICA. Eadem in Nervæ numis aliquot habentur. Apud historicos legas servos nonnumquam ad pileum vocatos, ut apud Livium xxiiii. *Postero die servi ad pileum, vocati, hoc est, promissa concessave servis libertas.*

Ser. Galba

& Nervæ

numi.

Servi ad pi-

leum vocati.

Et apud

Suetonium

in Tiberio.

Hæc ab A.

Gellio lib. 7.

4.

SERVILIS IMPROBITAS. CAP. V.

Secus vero intelligendum de servo pileato. Nam cum imposito pileo venundabantur, nequam & improbum esse servum innuebant: significabat enim venditorem dominum nihil super eo polliceri velle, quod postmodum ad præstandum cogi posse, evoluebatque ita se ab omni vinculo, quod posset ad redhibitionem trahere, de quo vide apud Cælium Sabinum, & alios.

THEODOSIANI. CAP. VI.

Spestandum etiam erat trium ordinum Theodosianorum insigne, sub militum Præfentiali merentium, qui dimidium quique simulacrum humanum in clypeo gestabant, idque manibus ab utraque parte porrectis, quorum dextera vinculum, sinistra pileum prætendebat: quasi vellent innuere, contumacibus se vincula injecturos, obsequiosis libertatem donaturos. Sedenim de primis in Vulpis commentario diximus.

SECUNDI THEODOSIANI. CAP. VII.

In eodem Canone, quæ apud insignes Massæos Romæ vidi, gestamen erat, luteus taurus ad viridantis monticuli radices pictus, in summo vero collis vertice dimidius Æthiops de exera manulorum, lava pileum prætendebat, passis hinc & inde manibus: id ipsi quoque indicantes, in sua esse manu captivos facere, & libertatem indulgere. Gestabant insigne hoc secundi Theodosiani. Ipsa vero palma facies hyacinthina, quasi cæli colorem præ se ferebat.

TERTII THEODOSIANI. CAP. VIII.

Al. Scipionæ

L. Terentio

& T. Quin-

tilii Romani

liberati. T.

Livius lib. 4.

de bello

Macedo-

nico.

Erant & tertii ejusdem nominis, ejusdemque ductoris, quorum parma in hunc modum facta præferebatur. Margo hyacinthini coloris circulo aliquantulum lato circumductus, sub quo alter contiguus angustioris spatii: inde facies media rubra, ab ima cujus parte albus erigebatur cippus in angustum supernæ definens, qui Lunæ speciem, cornibus sursum versis sustentabat. In medio parma insidebat Lunæ albus identidem circulus, cujus centrum late fufam nigri coloris erat. Supra circulum eadem dextera loro, sinistra pileo munitis. Illud addam, eos Imperatoris triumphantis currum pileatos sequi solitos, qui fuerant è servitute manumissi.

TRIPLEX LIBERTAS. CAP. IX.

Nimadvertendus apud Aufonium locus, eo versu,

Triplex libertas, capitis minutio triplex e

quod

Quod nonnulli legendum arbitrantur, *Capitis munitio triplex*, pro tribus pilei speciebus, vel triplici eorum conditione, qui pileum assequerentur. Sedenim minutio, inferius ostendemus, longe castior est lectio. Quod vero attinet ad libertates, tres manu mittendi rationes erant. Prima, qua majorem & justam libertatem consequerentur, ita ut etiam cives Romani fierent. Altera, qua Latini fierent, ex lege Julia Norbana-Postrema, qua in ordinem deditiorum ex lege Ælia-Santia adscribebantur. Tres has manumittendi species tangit Boëtius primo Topicorum commentario. Apud Tacitum duas tantum institutas reperias. Quas vero Boëtius enumerat, sunt, census, vindicta, testamentum, de quibus apud Jurisconsultos copiosius, de his Plautus, Cassina: *Tribus, inquit, conduci non possum libertatibus, quin ego hodie illis comparem magnum malum.*

FLAMINES. CAP. X.

Sane pileus apud Romanos Sacerdotii symbolum semper fuit. Nam Flamines à Numa constituti, quasi pileamines dicti, quamvis nonnulli arbitrentur à Flammeo, quod est capitis tegumentum, appellatos. Nam & infulæ, & mitræ, & amictus alii atque alii sacrificulis attributi: sedenim ut in Sacerdotio pileum præstare fateamur, Fabii Pictoris autoritas facit, qui Flaminem ait non posse esse sub dño sine pileo, sub tecto autem, ut libebat: quem quidem morem in sacerdotio etiam nostro servari nemo non videt. Domo enim provehi præfulem sine pileo, nefas habetur.

HIPPOCRATES. CAP. XI.

Ante alias autem antiquorum statuas Hippocratis imago pileata celebratur, eoque habitu multis locis erecta. Ex eo nonnulli hieroglyphicè interpretati sunt partem eam custodiendam, in qua tanquam in domicilio, princeps animus resideret, totaque intelligendi vis collata esset. Alii ex Græcis solam hominis nobilitatem inde intelligi volunt: utpote qui cognationem ab Appolline & ab Hercule traheret. Nam eum ab Æsculapio oriundum senatus Atheniensis testatus est publicis etiam monumentis. Id vero si ad libertatem referamus, cui potius Liberatoris nomen accommodare debeamus, quam illi, qui tot mortalium corpora morbis tot obnoxia liberavit, & bonæ restituit valetudinis, sitque humanæ incolumitatis auctor appellandus, si merito tum titulo honestare voluerimus? Non desuere tamen qui rem maligne admodum interpretarentur, & quod illi honoris causa datum erat, modo calvitium, modo imbecillitatem capitis, modo quid iis inanius tradiderint inde significari. Quod quidem de Pericle memoriæ proditum est, qui ea de causa pileo uti consueverit, quia capite esset supra modum acutiore, unde ab æmulis *χοιρονέφαλος* appellabatur. Hinc etiam, ut alibi diximus, statua ejus cum casside posita. Formam tamen hanc, quæ dedecori nonnullis adscribitur, *Genuesis obstetricis* nuenfes honorificam, & adeo ingenuam ducunt, ut obstetrices statim nato puero nihil diligentius curent, quam infantuli caput tenerum, palmis digitorum complexu complicatis, adstrictum producere, & fasciis colligatum, donec solidius fiat, conservare.

FORMA PILEI. CAP. XII.

Antiqua vero forma pilei est, quam Lucianus in Dipside describit, dimidium quippe corticis alicujus ovi. Nam apud Garamantas ex struthiorum ovis singulis in æquas partes dissectis, D bini sunt pilei. Tanta ibi est ejus ovi magnitudo, eoque capitis tegumento populi illi sibi plurimum applaudunt. Eo porro pilei figura est in numo, quem Imp. Gordianus Pius Fel. Aug. cussit, cum signo ab altera parte, cujus læva hasta toto cubito surrecto innititur, dextera pileum ea qua dictum est forma prætendit, inscriptio, *LIBERTAS AUG.* Non negarim tamen in aliquot monumentis, ubi signa majora sunt, extremum pilei marginem paululum sursum versus inflecti, ut in statu aliis observavimus, præsertim Mercurii. Sed & numismata pleraque eam pene speciem ostendunt. Variatum autem apud has & illas nationes, ut alii marginem dilatarint, tam pluvius amolendis, quam sereno umbris captandis: alii cavam partem præferint, alii alte sustulerint, eamque acuminatam, alii produxerint, alii planam esse maluerint. Neque tamen nefcius sum pilea apud Romanos ex lacernis cæsis consui solita, quod & apud Papinium & Martialem habetur, quem morem longo antiquatum tempore, nostra ætas *Hispani* *Illy Gal.*